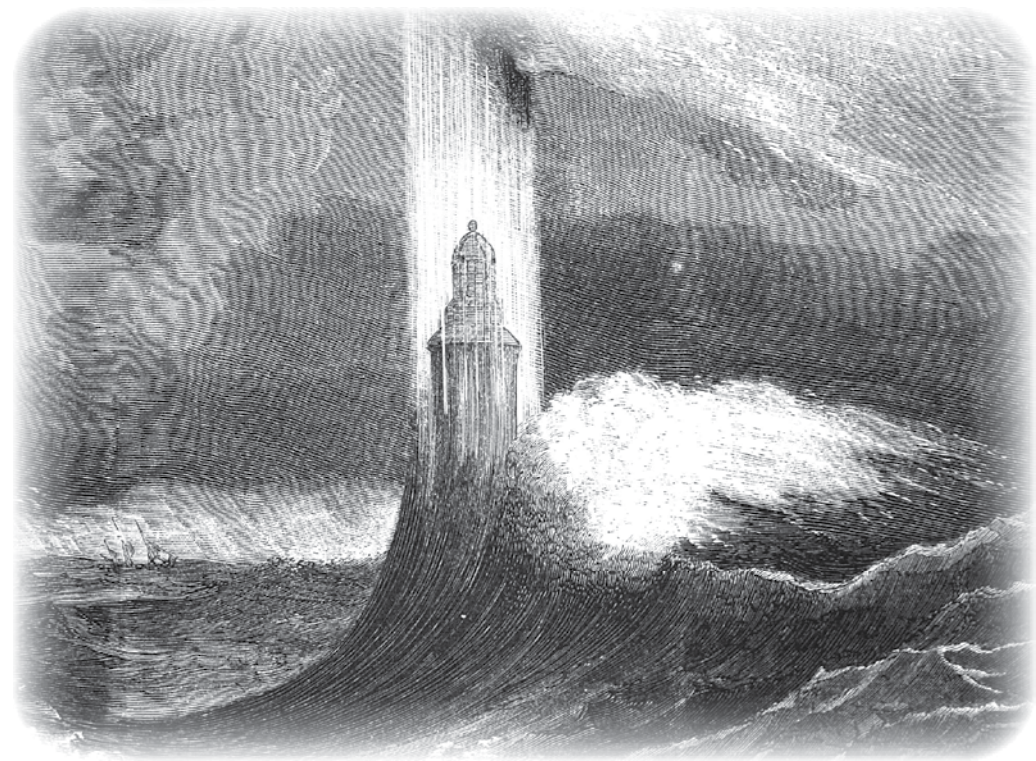

ENGELSKA FYRAR

1870

Skildring av engelska fyrar

– Återutgivning

av text från 1870

av Alphonse Esquiros

Redaktör: Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-064-6

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

På de brittiska öarna har sjöfarten i årtusenden varit livsviktig. Därför var det också här som de moderna fyrarna utvecklades .

I den här e-boken får du läsa om hur fyrarna byggdes – och det tuffa livet för de tuffa fyrvaktarna.

Den här e-boken skrevs av fransmannen Alphonse Esquiros (1812-1876) som fascinerades av landet under en påtvingad politisk exil.

Han beskriver ett flertal olika fyrar och hur de byggdes men huvudpunkten ligger på världens kanske mest berömda fyr, Eddystone. De första fyrarna på de här ödsliga klipporna raserades av vilda stormar. Men till slut lyckades Smeaton bygga den röd-vita fyr som stod på platsen när texten skrevs och som beskrivs som att den ska ”stå till domedag”. Och visst höll fyren, däremot så började klippan under den spricka år 1877 och en ny byggdes. Den röd-vita fyren var så älskad att den återuppbyggdes utanför Plymouth och är i dag en populär sevärdhet.

I den här e-boken får du läsa den dramatiska historien om hur de här första fyrarna byggdes, du får också läsa om det hårda livet som krävdes av de vakter som bemannade fyrarna och såg till att de lyste oavsett väder.

Engelska fyrar

Den här texten publicerades ursprungligen år 1870 i tidskriften "När och fjerran" med rubriken "Litet om engelska fyrbåkar och lifvet i dem". Författare till texten är Alphonse Esquiros (1812-1876).

De engelska fyrbåkarne äro byggda efter tre systemer. De af första slaget äro uppförda på höga grundvalar vid flodmynningar der ebb och flod finnas. De bestå af trä eller jernstänger, hvarigenom sjelfva fyrbågen befinner sig så högt öfver vattenytan, att de rasande böljorna under århundraden brytas, utan att nå upp till sjelfva lanternan der ljuset brinner. Dessa egendomliga byggnaders soliditet tyckes komma på skam ordspråket: att på lösan sand uppförda hus ej kunna motstå vindens och vattnets makt.

Det andra slaget af fyrbåkar äro de som i en mera majestätisk skepnad resa sig på Englands kuster. Omgifna af hvitrappade hus och inneslutna af en mur, skåda de ut öfver hafvets yta. Ett vackert exemplar af detta slags fyrbåkar är den vid Kap Lizard. Den består af två torn, hvart och ett med en laterna och som förenas med hvarandra genom ett galleri, så att fyrvaktaren om natten kan gå från det

ena tornet till det andra utan att behöfva utsätta sig för stormen och regnet. Magasinerna och bostäderna äro om dagen genom sin hvita färg ett slags sjömärken för de sjöfarande.

Det tredje slaget af fyrbåkar äro dessa jättar af granit hvilka i stolt enslighet liksom dyka upp ur hafvet. De kunna jemföras med Promethevs; fastsmidda vid klippan, sträcka de sina armar upp mot himmelen, liksom ville de trots Jupiter, och högt upp i luften bära de den eld som stormens raseri ej förmår släcka. Den äldsta bland dessa fyrbåkar är den som befinner sig på en af de nästan ute i sjelfva hafvet uppstigande Eddystoneklipporna, och den för elementernas raseri mest blottställda är den som står på den yttersta af de Engelska öarne, The Scilly Bishops. Den är öfver 150 fot hög, men likväl slå störtsjöarne öfver dess hufvud.

Om man kl. 8 på morgonen lemnar Plymouth och stiger i en stark båt, åtgår hela dagen till färden till Eddystone och hem igen. Vid slutet af den, en fjerdingväg långa och af granit byggda vågbrytaren — ett jättearbete som påbörjades 1812 och hvartill åtgått 8,000 millioner U sten — ser man ett grått torn med trånga, oregelmessiga fönster och med en laterna öfverst. En brant granittrappa leder upp till dörren; det synes tydligt att man haft för afsigt att utestänga en farlig gäst, och denne gäst är snön, som vid hårdt väder stundom når ända högt upp på vågbrytaren, ehuru denna senare reser sig inemot tjugo fot öfver lågvattensmärket. I fyrbåken finnes en klocka, hvarmed beständigt ringes då det är dimma, och så hemmastadda äro lotsarne i detta farvatten, att de, då de höra ljudet af klockan, alltid kunna i det närmaste säga hvar de befinna sig. — Vid South Stack-fyrbåken använder man för samma ändamål tama sjöfåglar, hvilka sätta sig på tornet och varna skeppen genom sitt skri.

Eddystone's fyrbåks historia har blifvit berättad af den man som byggt densamma. Henry Winstanley var den förste som på denna ödsliga klippa uppförde ett hus, liknande en kinesisk pagod. Öfverlastadt med inskrifter samt försedt med gallerier och alla slags prydnader, hade det endast ett fel — det att ej vara solidt nog. Henry Winstanley synes hafva varit en besynnerlig menniska. Sedan han uppfört en byggnad som, hvad styrkan beträffade, lemnade mycket öfrigt att önska, utmanade han med triumferande uppsyn de rasan- de elementerna. "Blåsen, I vindar", har man hört honom i lyriskt öf- vermod utbrista; "haf, gör uppror, kommen an, elementer, och fres- ten mitt verk!" Elementerna hörsammade hans uppmaning, men de uppslukade både byggmästaren och hans verk. Den 26 November 1703 hade Winstanley begifvit sig ut till klippan för att reparera fyr- båken; om natten borttryckte en fruktansvärd storm fyrtornet och dess invånare samt qvarlemnade endast en vid klippan fastsmidd jernkedja.

En fyrbåk på Eddystoneklipporna kunde man likväl ej undvara. Sedan den gamla blifvit bortspolad, hade en stor örlogsman der lidit skeppsbrott, hvarvid halfva besättningen omkom. Svårigheterna vid att der uppföra en ny fyrbåk afskräckte likväl icke John Rudierd, en manufakturhandlare i London. Omständigheterna hade gjort ho- nom till köpman, men af naturen var han bestämd att blifva ingeni- ör. I Juli 1706 grep han sig an med företaget och lyckades äfven upp- bygga ett trätorn, som tillvann sig sakkunniga personers beundran. År 1708 tändes den nya fyrbåken, och under fyrtiosju år lyste dess vägledande ljus oafbrutet för de sjöfarande. Stränga vintrar följde på hvarandra, böljorna piskade våldsamt dess sidor, men de svåraste stormar till trots stod likväl Rudierds verk orubbadt qvar.

En afton i December 1755 var allt tyst och stilla i fyrbåken, men då en af vakterna omkr. kl. 2 på natten såsom vanligt gick upp i lanternan för att putsa ljusen, fann han rummet uppfyllt af rök. Den gamle mannen ropade på sina kamrater, men de sofvo, och det drog om någon tid innan de anlände till hans hjälp. Medan han afvaktade deras ankomst, sökte han släcka elden medelst en på golfvet liggande vattenslang, men misslyckades häri. Ett regn af smält bly föll från taket ned på hans hufvud och skuldror, ja, han fick äfven något deraf i halsen*. De två andra fyrvaktarne voro lika olycklige; det fanns ej mer vatten att tillgå, och för att anskaffa sådant måste de ned utför de sjuttio trappstegen. Från våning till våning flydde de undan elden, som förföljde dem ända ned till hafvet. Lyckligtvis var det ebb, och de kunde därför finna skydd på en öster om Eddystone belägen klippa. Sådant var Eddystone's fyrbåks andra öde.

Det var den matematiske instrumentmakaren Smeaton förbehållet att besegra de sammansvurna elementernas makt. Varnad men ej modlös genom sina två föregångares otur, beslöt han att uppföra ett stentorn. Hans verk kan kallas ett i klippan rotfäst granitträd. Det var, säger han sjelf, genom att gifva akt på naturen, i det han betraktade en ekstam, som inom honom upprann idén till denna byggnad, hvilken såväl genom sin form som sin fasthet skulle trotsa stormarnes raseri. I Juni 1757 lades den första stenen och den sista Augusti var byggnaden färdig. Denna fyrbåk är det som nu stolt reser sig ur hafvets djup. Ju närmare man kommer densamma, desto större blir den; den står inom en krans af skum och är omvexlande målad med röda och hvita ringar, hvilka göra det för sjömannen lättare att upptäckta densamma. När man slutligen hunnit fram, går man uppför en i klippan uthuggen trappa. Fyrbåken ligger på ett afstånd från

Plymouth af två mil.

Då man närmare betraktar fyrbåken, kan man göra sig ett begrepp om dess stora soliditet: så väl äro granitblocken sammanfogade, att hela tornet tyckes vara uthugget ur ett enda block. Dess inre ser ut som alla andra fyrbåkars: ett kök, två magasin, en sängkammare och ett laternrum. Förut brände man i laternan talgljus, men 1807 utbyttes dessa mot paraboliska reflektorer. Vidt omkring lyser denna fyr som en af de klaraste stjernorna i Ursa major.

Då fyrbåken måste kämpa med Atlantiska oceanens och Biscayavikens våldsammaste brottsjör, har den mer än en gång bestått hårda prof. I svårt väder bestorma vågorna dess sidor och samla sig ibland till en väldig, fyrbåken omslutande pelare, hvilken först vid laternan upplöses i skum af de ursinniga vindarne. En man sade åt Smeaton, att om fyrbåken motstod den fruktansvärda storm som rasade på våren 1762, skulle den stå till domedag. Om så kommer att ske torde ingen våga afgöra; Eddystone's fyrbåk redde sig både med den och många andra, men dess invånare påstodo att under omnämnde storm tornet bäfvade och skalf såsom stammen på en väldig ek, då den skakas af orkanen.

I början af fyrbåkens tillvaro spelade der en hemsk tragedi. Då beboddes den af två män, hvilka aflöste hvarandra i tjenstgöringen. En dag syntes från fyrbåken en nödsignal. Signaleringsystemet var på den tiden ej så utbildadt som nu, och dessutom var sjön så hög, att intet fartyg kunde komma tillräckligt nära fyrbåken för att man skulle kunna höras af fyrvaktarne. Hvad försiggick derinne? Utefter kusten hviskades om hemska saker, men på aftonen syntes ljuset åter. De två vaktarne voro gifta, deras mödrar lefde ännu och de stackars qvinnorna befunno sig i den största oro. Omsider lyckades

det några matroser att, efter många svårigheter och trots den höga sjön, landstiga på klippan. En vedervärdig lukt, som uppfyllde hela fyrbåken, rörde genast närvaron af lik. Endast den ene af karlarna var vid lif, och af hans blekhet, afmagraade gestalt och hemska tystnad knde man sluta till hvad han lidit. Hans kamrat hade varit död en hel månad, och hans första tanke hade varit att kasta liket i hafvet, men just då han ämnade göra detta, afstod han derifrån af fruktan att man skulle tro honom hafva mördat sin kamrat. Skulle icke den mensklige lagen ropa i hans öra: "Kain, hvar har du gjort af din broder?" Hvilket vittne på sin oskuld kunde han åberopa i denna enstaka fyrbåk, der ett brott så lätt kan begås. Stenarne, de mörka böljorna, den ensliga fyrbåkens tystlåtna murar vittnade tvärtom mot honom. Gripen af förskräckelsen, beslöt han därför att låta den döda kroppen ligga qvar. Då han varit tunnbindare till yrket, gjorde han en simpel likkista, hvori han nedlade sin kamrat, och skötte med ädel uppoffring ensam tjensten. Fastän den ene vaktaren dött, fingo skeppen ej blottställas för missödet att förlisa, och därför sken fyren ännu. De utomordentliga ansträngningar som den olycklige mannen underkastat sig i den ensliga fyrbåken och, så att säga, i sällskap med döden hade totalt undergrävt hans helsa. Då sjömännen funno de två vaktarne — den ene redan i upplöst tillstånd, den andra aftärd och blek som ett spöke — trodde de sig se ett af en vålnad bevakadt lik. Sedan dess äro tre vaktare anställda vid fyrbåken.

Dessa människors lif är högst enformigt. Stundom blåser det så hårdt, att de endast med svårighet kunna hemta andan. Då äro de tvungna att stänga in sig i fyrbåken, hvilken ofta är insvept i en tjock dimma och bestormas af de upprörda böljorna. I långa timmar lyssna de till vågornas rytande, vänta sig ingen hjälp af människor, utan

lita endast på Gud. Under vackra sommandagar begifva de sig, då ebb inträffar, ut på klipporna och roa sig med att fiska. Ehuru detta lif icke erbjuder just mycken omvexling, har det likväl sina beundrare. En karl hade lefvat fyratio år i Eddystone's fyrbåk och derunder intagits af en sådan kärlek till sitt fängelse, att han två somrar å rad, då han var fri från tjenstgöring, afstod ledigheten åt en sin kamrat. Han ville göra på samma sätt äfven den tredje sommaren, och det var nästan med våld man förmådde honom att gå i land. Så länge han lefde på sin klippa, uppförde han sig ordentligt, men så fort han kom i land, öfverlastade han sig. I berusadt tillstånd återfördes han till Eddystone, der man hoppades att han skulle återtaga sitt förra lefnadssätt, men han dog några få dagar derefter.

Naturer finnas emellertid som ej kunna motstå den nedtyngande enformigheten af samma scener och samma intryck. Något öfver en fjerdingväg från Landsend, på en af hafvet sköljd ögrupp, står en fyrbåk, som uppfördes der 1793 och heter Longships fyr. Den kägelformiga klippa hvarpå den uppsatts reser sig fyratio fot öfver vattenytan. Om vintern försvinna stundom både klippa och fyrbåk under några sekunder, i det vågorna spola öfver laternan. En dag ryckte sjön taket af fyrbåken. Det inträngande vattnet släckte lågorna, och det var först efter mycket besvär man lyckades få allt i ordning igen. Ännu en annan sak förökar det hemska i att nödgas bo på ett sådant ställe. Under många af dessa fyrbåkar finnes en håla. När sjögången är häftig, blir larmet af den i hålan sammanpressade luften så starkt, att man knappt kan tala. En vaktare intogs härvid af en sådan ångest, att han på en enda natt fick grått hår.

Så sorglig lott en fyrvaktare vid en sådan fyrbåk än tyckes ha, finner man likväl dem som trivas der särdeles väl, ty en lefde i nämnde

fyrbåk i nitton år. En dag 1862 hissades emellertid två svarta flaggor från fyrbåken — det var synbarligen en nödsignal. Hvad hade inträffat! Af fyrbåkens tre invånare hade en stuckit sig med en knif. Hans kamrater hade sökt förbinda honom, men misslyckats i sina bemödanden. Tre dagar förgingo innan hjälp anlände, men då voro bränningarne omkring fyrbåken så våldsamma, att ingen båt kunde lägga till, utan vakterne måste fira ned den olycklige i deras egen båt och stöta ut i sjön. Patienten upptogs af ett fartyg, men dog straxt efter ankomsten till land. Man trodde att han sårat sig i ett anfall af vansinne, och det vore ingenting att undra på, om under så hemska förhållanden en människas sinnen skulle omtöcknas af vanvettets dimma.

Hvad som i hög grad förökar det hemska i en dylik fångenskap midtibland böljorna är den tvungna sammanlefnaden med män, hvilkas lynne och åsigter ej alltid stämma öfverens. Några personer som en gång besökte Eddystone's fyrbåk frågade en af vakterne om han var belåten med sin lott. "Ja, mycket belåten," svarade han, "blott jag hade någon att prata med, ty min kamrat och jag ha ej sagt ett ord åt hvarandra under en hel månad." Då fyrvakterne nu äro tre, tyckas de, bättre än förr, hafva tillfälle att förkorta tiden för hvarandra, men de ständiga tvisterna i förening med en gemensam bostad och den enformiga fångenskapen framkalla ofta en djup ovilja dem emellan.

Fyrvaktarnes ställning är nu betydligt förbättrad, sedan de höra under "Trinity House". Derförinnan inträffade ofta de mest upprörande scener i fyrbåkarne. En dag funno några karlar på stranden ett "budskap från djupet" d. v. s. ett bref, instucket i en väl förseglad butelj, hvilken åter var innesluten i en liten kagge, hvarpå stod: "öppna denna, och man skall finna ett bref." Detta sorgliga budskap

kom från en klippgrupp, The Smalls, belägen midti hafvet och söder om Wales. På detta skär hade med tillhjälp af skeppsbyggare en fyrbåk blifvit uppförd af en ung man vid namn Whiteside, till yrket musikinstrumentmakare och hvilken naturen begåfvat med rika anlag. Och nu var denne samme Whiteside öfvergifven och glömd, utsatt för att dö af hunger i det vacklande hus han, så att säga, eröfrat undan vågorna! — En mängd andra sorgliga berättelser finnas af detta slag, och får man sätta tro till dem, så skola många fyrvaktare, beröfvade alla medel att uppehålla lifvet, varit nödsakade att dricka oljan och förtära ljusen, men äfven härpå måste de spara, ty framför allt var det nödvändigt att fyren ej slocknade.

Elden är själen i en fyrbåk, och för att vidmakthålla denna uppoffrade sig vaktarne med en vestals trohet. Hvad än må hända och hurudant vädret än må vara, måste likväl fyrbåkens ljus brinna hela året om. ”Fyren skall tändas hvarje afton i solnedgången och hållas klart lysande till soluppgången,” är det första budet, som innehåller både lagen och profeterna för dessa menniskor, hvilka måste vara på sin post som himmelens planeter. Endast och allenast på det villkoret bli de väl aflönade, väl födda och klädda; på gamla dagar få de en pension, som ibland utsträcker äfven till deras enkor. De förses med böcker och läkemedel, vissa grundsatser med afseende på moral, ordning och renlighet inplantas hos dem och dessa kunna de meddela sina hustrur och barn — men laternan få de framför allt ej glömma. Såsom fanan i en fästning, är denna det sista de efter ett nederlag i striden mot elementerna få öfvergifva.

För några år sedan hotade en fyrbåk, som då stod mellan Lytham och Blackpool, att nedstörta, emedan vågorna undergräift densamma. Förgäfves sökte man förstärka byggnaden genom att rundtom

den uppresa stöd och reparera den del deraf som vette utåt hafvet. En natt märkte vaktarne att fyrbåken vacklade mer än vanligt. Följande morgon upptäckte de att en del af främre sidan rasat ned samt att hela grunden var undergräfd af hafvet. Nu flyttade de ut alla saker och qvarlemnade endast hvad som behöfdes för att vidmakthålla lågan. På aftonen var sjön hög och stormen häftig, så att det var föga hopp om att fyrbåken skulle stå till morgonen, men besynnerligt nog hade dess ljus aldrig lyst så klart som just den natten. Dagen derpå kastade en häftig vindstöt tornet i djupet.

Ett Herkulesarbete har, efter Eddystone's fyrbåks tillkomst, utförts i Skotland. Några mil från närmsta land höjer sig der en enstaka klippa, som under århundraden varit de sjöfarandes skräck. Munkarne i ett närbeläget kloster hade på denna klippa låtit upp-sätta en stor klocka, hvilken ständigt hölls i rörelse af hafsvågorna, men detta skedde naturligtvis vid stormigt väder. Refvet, som förr kallades Inch Cape, fick derefter namnet Bell Rock (Klockklippan). Detta signaleringssätt visade sig emellertid ej vara till någon nytta. Det ena skeppet efter det andra förliste på denna klippa, och bland andra gick der förloradt ett stort örlogsfartyg med allt hvad ombord fanns. Slutligen beslöts att en fyrbåk skulle uppföras på klippan, och man anmodade Robert Stephenson att leda arbetet. I Augusti 1807 landsteg han der med sina arbetare, men emedan det var flod och vattnet stod tolf fot öfver klippan, kunde de arbeta endast på de korta mellanrum som inföllo mellan ebben och floden.

I Oktober 1810 var tornet färdigt. Nedtill af stort omfång, blir det uppåt allt smäckrare såsom ett träd. En vid graniten fästad metallstege leder upp till dörren, som befinner sig högt öfver klippan. Fyrbåken innehåller sex rum, har två stora klockor, hvari ringes i

töcknigt väder, och vid den äro anställda fyra vaktare.

En annan märkvärdig fyrbåk är Skerryvore-tornet, den djerfvaste af alla de byggnader som uppförts för att trotsa djupets makt. Skerryvore (= stora klippa) utgör medelpunkten i en grupp klippor, utkastade i Atlantiska oceanen mellan vestra Skotlands öar och Nordskotland. Vid vanligt vattenstånd ser man endast spetsarne af dem, mot hvilka hafsvågorna brytas under ett bedöfvande larm. Det var på denna klippa Alan Stephenson, en son till Robert Stephenson, år 1838 åtog sig att uppföra en fyrbåk. I September samma år bortryckte en storm de första arbetarne, hvarför byggmästaren och hans folk åt sig uppförde nya trähus på en höjd af fyratio fot öfver klippan, som nästan alltid öfverspolas af hafvet. Hur många dagar och nätter tillbragte de icke här i dessa luftiga bostäder — ty hafvet tillät dem ej en gång att gå ned på refvet! Med hvilken oro betraktade de ej kusten, hvarifrån lifsmedlen skulle tillföras dem! Hur glada måste de ej hafva kännit sig, då de efter ett omslag i väderleken kunde återtaga arbetet.

Emellertid lyckades det Alan Stephenson att den 21 Juli 1842 fästa ett 137 fot högt granittorn på klippan, och i Februari 1844 spred det sitt ljus öfver den mörka Skerryvore-ögruppen. Detta torn är fyra gånger större än Eddystone's fyrbåk samt ett af ingenjörsvetenskapens stoltaste verk, och det förefaller nästan som om sjelfva hafvet vore intaget af vördnad därför, ty det tyckes vördnadsfullt kyssa dess fot.

Hvarje afton solen går ned under hela året tända de storbritanniska kusternas fyrbåkar och fryskepp sina ljus för att varna sjömannen för hafvets lömska snaror, och detta ljus är den strålande symbolen af freden och broderskapet mellan alla nationers skepp, då

de komma seglande från alla trakter af jorden.

Alphonse Esquiros

Eddystone's fyrbåk i storm.

Karta över fyrarna som nämns i texten. Observera att vi använt modern stavning och moderna namn i kartan

Viktiga ord och personer

Esquiros, Henri-Francois-Alphonse.

[1812–1876] Fransk författare som oftast skrev under namnet Alphonse Esquiros. Valdes in i det franska parlamentet men tvingades gå i exil till England.

Fjärdingsväg.

Gammalt svenskt längdmått. En fjärdingsväg är en fjärdedels gammal svensk mil = 2 672 meter.

Jupiter.

Den viktigaste guden i romerska mytologin.

Kain.

Person i Bibeln. Nämns i första Mosebok där det beskrivs hur han mördar sin bror Abel.

Mil.

Före 1889 var en svensk mil 10 688 meter.

Prometheus.

En titan från den grekiska mytologin. Kämpade bland annat med guden Zeus och finns även med i myten om Herakles.

Rudyard, John.

Köpmann från London som byggde den andra Eddystone-fyren. Hans namn stavas ibland Rudyerd.

Smeaton, John.

[1724–1792] Engelsman som ofta betraktas som den förste civilingenjören. Smeaton skapade både broar, kanaler, hamnar och fyrar.

Stephenson, Robert.

[1803–1859] Brittisk ingenjör. Hans mest kända konstruktion är High Level Bridge i Newcastle.

Stevenson, Alan.

[1807–1865] Brittisk ingenjör. Konstruerade ett dussintal fyrar runt om i landet.

Trinity House.

Myndigheten som är ansvarig för alla fyrar kring de brittiska öarna. Trinity House skapades redan år 1514.

U.

Okänt mått.

Winstanley, Henry.

[1644–1703] Engelsk ingenjör, skapade den första Eddystone-fyren.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"

- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)